

EGYHÁZI BESZÉD.

TARTOTTA

A KEGYES-TANÍTÓRENDI HÁZ MEGÚJÍTOTT KÁPOL-
NÁJÁNAK MEGÁLDATÁSAKOR KECSKEMÉTEN,
1879. SZEPT. HÓ 14.

N A G Y   A L A J O S ,

KEGYES-TANÍTÓRENDI ÁLDOZÓ PAP.

KECSKEMÉTEN,
NYOMATOTT TÓTH LÁSZLÓNÁL.

1879.

„Ez, az Isten háza.“

Krón. I. 22., 1.

Lehetetlen az ember társadalmi életét vizsgálnunk, a nélkül, hogy annak vizsgálatából azon meggyőződést ne merítsük, miszerint nincs emberi tehetség, mely magát érvényesíteni, érzelem, mely nyilatkozni, vágy, mely kielégítést nyerni ne igyekeznék. Minden lépten-nyomon elénk tűnik a hely, mely ily törekvéseket láttat, az alkalom, mely ily erőfeszítéseket létrehoz, a mód, mely mintegy medréül szolgál a különböző irányú, erejű, terjedelmű emberi munkálkodás nagy folyamának. És csak meg kell figyel-nünk az ily helyeket, alkalmakat, módokat, hogy megismerjük az ily körülmények között kifejtett munka, törekvés feladatát, célját.

Avagy tekintsünk meg egy akademiát: az építés módja, a rajta levő felírat, a benne elhelyezett bútorok, könyvtár, írószerek nem fogják-e mindennél hangosabban hirdetni, hogy ez az ember értelmi törekvéseinek színhelye, a tudomány háza? Nézzünk meg egy műcsarnokot: a festészetnek, szobrászatnak benne szemlélhető remekei nem azt jelentik-e, hogy ez a művészet háza? Forduljunk egy gyárba: az egyes eszközök sajátos alakja, a benne működésben levő gépek zakatolása, a tűz pattogása, a víz sustorgása, a kerekek zúgása nem azt kiáltják-e füleinkbe, hogy ez az ipar háza? Lépünk egy vendégfogadóba, melyet kívül költséges ízléssel rendezett műkert övez, belül fényes bútorzat ékesít, harsogó zene élénkít, gyors és jutányos kiszolgálás keresetté tesz: nem fogjuk-e önkénytelenül mondani, hogy ez a szórakozás, mulatság háza?

Így folytathatnók szemlénket, hogy tovább mondhassuk: ez ennek, az annak a háza.

Igen, mert az ember mindazon helyekre, hol állást foglal, hol fensőbb szükségletei megszerzésére, többé-kevésbé nemes érdekei előmozdítására, kényelme növelésére, szóval, vágyai kielégítésére minden eszközt mozgásba hoz —, a célnak, melyért dolgozik, jellegét üti, nyomja.

És vajjon megfeledezhetnék-e erről azon helynél, hol legnemesebb vágyának kielégítéséről, legfensőbb, legmagasztosabb céljának eléréséről van szó? Nem, Kedves Testvéreim Krisztusban!

Az ember azon helyet is felruházza ilyen jelleggel, hol legnemesebb vágyát akarja kielégíteni az Istennel való egyesülés által, hol legfensőbb, legmagasztosabb célját kívánja elérni Isten megismerésében, szeretetében, szolgálatában, imádásában; úgy hogy elég csak egy tekintetet vetnünk ilyen helyre, miszerint elmondhassuk; „Ez, az Isten háza!“

Ilyen jelleggel ruháztuk fel K. T. ezt a helyet mi is; ezt a helyet, hol csak imént látók végrehajtatni azt a szent ténykedést, melylyel kis kápolnánk a közönségesnél hasonlíthatatlanul magasztosabb, fönségesebb célnak: Isten tiszteletének adatott át. E szent ténykedés által nyerte kis kápolnánk azt a jelleget, melynél fogva ezentúl erről is elmondhatjuk: „Ez, az Isten háza!“

De midőn e jelentős szót kimondjuk, „Isten háza“, tudván, hogy e helynek Isten házává felavatása által egy új ajtó tárult fel előttünk, melyen keresztül mennybe juthatunk, egy új lajtorja épült számunkra, melyen az angyalok Isten színe elé viszik imádságunkat; lehetetlen Isten iránt, ki minket erre segített, a legbensőbb tisztelettel, a legmélyebb hálával el nem telnünk.

E tisztelettel és hálával eltelve, s az imént látott szent ténykedés hatása alatt az elérzékenyültség könnyeivel szemeinkben, a felmagasztaltság érzelmeivel szíveinkben — elmélkedjünk azok fölött, mik kápolnánknak az „Isten háza“ jellegét adják, és vonjunk ki ebből olyan tanulságot, mely lelkünk üdvösségére nemcsak hasznos, de szükséges is.

* * *

Miként Memnon szobrának ajkai a jótékony napsugár hatása alatt szólásra nyíltak meg, úgy nyílt meg az emberi szív kezdetétől fogva a vallási érzelem hatása alatt Isten tiszteletére, szeretetére, imádására. A történelem tanúsága szerint nem létezett

nép, mely e tiszteletnek, szeretetnek, imádásnak nyilvánítására méltó helyet ne választott volna ki magának. A kezdetleges műveltség idején, az ősz hajdanban hegyeken, berkekben, ligetekben, források, patakok mellett mutatták be az emberek Istennek áldozatukat, hódolatukat.

Később, midőn a műveltség hajnala mindjobban derengeni kezdett, a népek az Isten tiszteletére szánt helyeken megannyi fényes épületeket, templomokat emeltek s fölékesítették, megkülönböztették azokat a többi házaktól azáltal, hogy az istenségre vonatkozó legkiválóbb művészeti remekeknek mintegy rakóhelyeivé tették. Ott pompázott például Ephesusban Dianának ama nagyszerű temploma, melynek 620 verde márvány oszlopából 8 a konstantinápolyi Sophiának kupoláját ma is ékesíti. Ezt hirdeti Athénben Minervának romjaiban ma is nagyszerű Parthenon temploma. Erről tesz tanúságot Jupiter Capitolinusnak a mai Ara Coeli helyén egykor uralkodó szentélye.¹⁾ Szóval, elészámlálhatnók a példáknek hosszú-hosszú sorát, melyek mind azt bizonyítják, hogy a nemzetek, ha szomorú tévedésekbe estek is az Isten tiszteletének módjára nézve: abban mindnyájan megegyeztek, hogy van egy legfőbb Lény, s hogy e legfőbb Lényt hatalmának, szentségének megfelelő helyen kell tisztelniök.

Még inkább kell ezt állítanunk a választott népről, melynek kebelében Istennek tisztelete a patriarkáknak, prófétáknak tett ki nyilatkoztatás útján szakadatlanul öntözé és termékenyíté a szíveket. Említsem-e a sz. Frigy Sátorát, melyben a kőtáblák, a manna, Áron vesszeje, a szent iratok tekercei tartattak, s melynek építését maga Isten parancsolta meg Mózesnek? Említsem-e a fönséges templomot, melyet Dávid vagy inkább Salamon egyenesen mennyei útasításra emelt Jeruzsalembe Istennek?

S ha már az ó-szövetségben, mely pedig csak előképe volt az újnak, virága a gyümölcsnek, árnyéka a valóságnak, a templomok, — jóllehet nem voltak szoros értelmében az Istenség lakóhelyei, — ily fényvel állítottak ki és Isten házainak neveztettek: mennyivel inkább kell nekünk arra törekednünk, hogy templomaink a bennök lakó Istenség méltóságához illő fényben ragyogjanak; s mennyivel inkább megérdemlik, hogy már annál fogva is, mert oltárainkon a Sz.-Háromság második isteni személye a

¹⁾ Lonovics, Népszerű egyházi Archeologia. III. k. 7. 1.

sz.-misében napról-napra feláldozza magát bűneinkért, „Isten háza”-nak neveztesse.

Úgy van K. T. S ez az oka, hogy szent egyházunknak isteni, már az ó-szövetségben gyökerező intézkedésénél fogva minden ker. kath. templom az e célra megszabott szent szertartások által Isten házává különösen felavattatik. Ez az oka, hogy az ily templomban minden tárgy, minden bútordarab magán viseli az Isten háza számára rendeltség jellegét.

Avagy nézzük csak saját kis kápolnánkat: nem mutat-e itt is minden arra, hogy e hely Isten háza? Az a csinos kis szentelt-víz-tartó nem figyelmeztet-e bennünket a szent keresztségben nyert ártatlanságunkra s arra, hogy kint hagyva minden hiú, világias gondolatot, benső áhítattal lépünk e szent helyre? A gyónószékek nem hínak-e fel bennünket arra, hogy ha netalán erkölcsi életünkben hajótörést szenvedtünk volna, a töredelem szentségéhez, az isteni irgalom e mentődeszkájához folyamodjunk? A padok a térdeplővel nem juttatják-e eszünkbe Jézusnak ezen szavait: „Az én házam imádságnak háza”? ¹⁾ Jézusnak és Máriának a falakon jobbról-balról látható nevei némaságukban is nem kiáltják-e füleinkbe, hogy mint a vitézkező egyház hívei, s még inkább mint Isten szolgálói e nevek zászlói alatt küzdjük az Úr harczát? Az oltár, melyen Jézusunknak a Golgothán bemutatott véres áldozata vérontás nélkül annyiszor megújittatik, nem emlékeztet-e azon legszentebb Szívre, melynek irántunk való szeretete, mint Horeb csipkebokra, folyton ég de el nem ég, mindig lángol de soha ki nem alszik? Sz. Fructuosának és Kalasanti sz. Józsefnek oltárunk szekrényébe zárt ereklyéi nem adják-e egyrészt tudtunkra, hogy ők életökben a Szentléleknek élő templomai voltak; másrészt nem hínak-e fel bennünket dicső példáik követésére? Maguk az égő gyertyák nem idézik-e emlékezetünkben föl isteni Mesterünknek ama sokat mondó szavait: „*Úgy világoskodjék a ti világosságtok az emberek előtt, hogy látván a ti jó cselekedeteiteket, dicsőítsék az Atyát, ki mennyekben van?*” És mondjam-e, hogy a feszület, mely oltárunkon áll, mindennél hatásabban köti szíveinkre, hogy ha Jézus tanítványai akarunk lenni: *Vegyük fel keresztjét, tagadjuk meg magunkat, s kövessük Őt?*

¹⁾ Máté, XXI. 13.

Ha pedig följebb emeljük szemeinket: ez a múlt században festett gyönyörű feszület nem támasztja-e föl lelkünkben a vágyat Krisztusért szenvedni, hogy vele megdicsőíttessünk? Az a két, jobbról-balról lecsüggő, művészi fára festett kép nem tölti-e el sz. epedéssel keblünket amaz égi kenyér után, mely „*minden gyönyörűséggel teljes*“, s melyet ki méltón eszik, „*nem hal meg mindörökké?*“ Máriának ablakunkra, majd vászonra festett képe, mely oly édes bizalmasan, oly szelíd nyájasan tekint le ránk, önkénytelenül is eszünkbe hozza Sz. Bernátnak ama szavait: *ki Mária közbenjárásáért alázatos bizalommal folyamodott, még nem maradt sz. Fiánál meghallgatatlanul.* Sz. Józsefnek, Mária jegyeseinek a kis Jézuskát karján tartó szobra, sz. Joachimnak és sz. Annának onnan felülről ránk tekintő szobor képei egy szájjal azt hangoztatják: *ha jó harczot harczoltok, ugyanazon koronát adja meg nektek is az igaz Biró az utolsó napon, melyet nekünk adott.* Kalazanti sz. Atyánknak üvegre festett, majd márványból előállított, de különösen a mennyezeten ábrázolt szelíd, szent örömtől sugárzó, áldó szent alakja pedig, midőn a Prédikátorral lelkünkbe vési azt a nagy igazságot, hogy „*a bölcsesség és fegyelem az Úr félelmében áll*“; mintegy a szeretet olvadó és olvasztó hangján súgja füleinkbe: *ha méltó fiaim akartok lenni, „tanulmányaitokat a jámborság buzgalomával úgy kössétek össze, hogy egyik a másiknak élémozdítására szolgáljon!”*¹⁾

Ime K. T., bármerre tekintünk kis kápolnánkban, minden arra mutat, hogy „Isten házá“-ban vagyunk; minden magán hordja „Isten házá“-nak jellegét.

Igaz, hogy szerény, egyszerű ez a mi kis kápolnánk; igaz, hogy az a néhány művészi ábrázolat, melyekkel azt akartuk jelenteni, hogy a művészet akkor felel meg legjobban feladatának, ha a vallás szolgálatában áll, s azt elérni, hogy az általa előállított viszonylagos szép eszközül, lépcsőül szolgáljon lelkünknek az örök Széphez, Igazhoz, Jóhoz, Istenhez való fölemelésére — csak néhány fillérünkbe került; igaz, hogy nagyságra nem veteledhetik sz. Patriknak New-Yorkban nem régiben fölszentelt nagyszerű templomával; igaz, művészi tökélyben nem hasonlítható össze Bécsnek egypár héttel ezelőtt megnyitott fényes fogadalmi templomával: de édes megnyugvással tölthet el bennünket

¹⁾ Sancti Jos. Cal. Institutiones et Sententiae selectae. Romae. 1774. pag. 4.

az Írás biztató szava: *Isten nem annyira az adomány mennyiségét, mint az adakozó szívét tekinti.*

És ha mégis meg nem elégednék az Ur e kis kápolnára fordított adományainkkal; meg fog elégedni minden bizonynyal akkor, ha e *kézzel épített* templom, kápolna nekünk arra szolgál, hogy általa *élő, nem kézzel épített* templomot, kápolnát emeljünk szíveinkben Istennek.

És mi által emelhetünk ily élő templomot Istennek szíveinkben?

Az imádság és elmélkedés által.

A mit az Írás mond a jámborságról általában, ugyanazt mondhatjuk különösen az imádságról és elmélkedésről, hogy t. i. „*mindenre hasznos.*“

Igenis, mert a mi a virágnak a napsugár, tudónek a lélekzés, szemnek a világosság: az a léleknek az imádság és elmélkedés.

Az imádság megszenteli és egyesíti lelkünket Istennel. Ti, kik a föld örömeinek ízetlenségét, javainak hiúságát belátva imádsághoz folyamodtatok, kik Isten igazságosságáról és jóságáról elmélkedtetek: mondjátok meg, ilyenkor nem éreztetek-e olyan örömet és boldogságot, melyet szavakkal ki sem fejezhettek? Igen, mert ha a hit híd, melyen lelkünk égbe emelkedik, az imádság a kalaúz, mely szent találkát ad Istennel a léleknek; mert ha a törededem Siloe tava, az elmélkedés az angyali kar, mely bemártja lelkünket annak tisztító, gyógyító vizébe. Így lesz a lélek, mely az imádság és elmélkedés segélyével tisztaságát és egészségét visszanyerte, Isten fiává, Jézus jegyesévé, a mennyország örökösévé.

Az imádság és elmélkedés megvédi lelkünket a kísértetek-től. Mert az imádkozó, elmélkedő azáltal, hogy Istennel, Jézussal s az ő sz. anyjával társalkodik, ótalmukba helyezkedik; oly paizsot szerez magának, melyről visszapattan a kísértőnek minden támadó nyila. Ezt mutatja az egyház történelme s a szentek élete, kik Jézusnak és Máriának sz. nevét minden kísértetben sikerrel hívták segítségül. És nem vagyunk-e mi a szentek unokái?

Az imádság és elmélkedés erősíti lelkünket az élet szenvedései közt. K. T. Az ember, kinek feje fölött a szenvedések felhői összetornyosúlnak, kit a kétségbeesés fekete réme környékez: mondjátok meg, miben lel megnyugvást, ha nem abban a föl-

emelő gondolatban, hogy az Istent szeretőknek minden, még a szenvedés is, javokra szolgál; ha nem abban a tudatban, hogy az ő szenvedése semmi a Megfeszítettéhez képest, ki a fájdalom és halál legkeserűbb ürömkelyhét kiürítette. Krisztus mondá, hogy tanítványainak az ő keresztjét viselniök kell. És mi nem vagyunk-e a Megfeszítettnek tanítványai?

Az imádság és elmélkedés által segíthetünk egyházunkon, hazánkon. Hányszor irgalmazott meg Isten ennek az országnak, annak a nemzetnek egyik-másik sz. férfiú imádságára! Boldog Pompilius imádságára Isten Lanciano környékét a földrengéstől megóvta. Lepantónál V. Pius imádságára a keresztények fényes győzelmet arattak a törökökön. A bold. Szűz közbenjárását Lourdes-ban, Mariaczelben, Sz.-Kútnál kikérő imádság számos betegnek szerzi meg felgyógyulását, fordít el országokról veszedelmet, szerez ezreknek megtérést. És ne segítenék-e mi az imádság erejével hazánknak, Mária országának fiain? Nem vagyunk-e mi is Mária országának fiai? Nem vagyunk-e Isten anyja szeretének tagjai?

Az imádság és elmélkedés által elésegíthetjük gyakorlati munkásságunk sikerét. Régi mondás: *hasztalan az ember iparkodása, ha nem járul hozzá Isten áldása.* De remélhetünk-e áldást, ha azt imádságunkkal nem kérjük? Honnan van az, hogy a mai világ bölcseire általában elmondhatjuk: *mindig tanulnak, de az igazság ismeretére el nem jutnak?* Honnan van az, hogy a protestantismus ezerekkel rendelkező hittérítői, biblia-társulatai egyházuk terjesztésében mire sem mennek? Honnan van az, hogy emberek, kik a testi munkában majd megszakadnak, mi eredményt sem mutatnak fel? Megadják nekünk a feleletet az Ágostonok, a Bernátok, az aquinói Tamások, kiknek tudományos munkásságát az imádság termékenyítette meg; megadják nekünk a feleletet a Xav. Ferenczek, a Terézek s a mai kath. hittérítők, kik nemcsak a hamisítatlan isteni íge hirdetésével, hanem főleg élő hitből fakadt imádságukkal ezreket meg ezreket térítettek és térítenek Krisztus anyaszentegyházába; megadják nekünk a feleletet azon jámbor keresztények példái, kik imádsággal kezdett munkáikat sikerrel végzik. Igen, mert az imádság világsugár, kieredve ama fensőbb *Világosságból*, mely megvilágít minden, e világra jövő embert; szent tűz, mely az örök *Szeretet* napjából kiáradva fölmelegíti a dermedeg szívet; áldó harmat, mely a

végtelen *Boldogság* forrásából fakadva megtermékenyíti a kiszáradt lelket. És mi nem akarnánk e Világosság fiai, e Szeretet tárgyai, e Boldogság örökösei lenni?!

Ah igen, K. T., mert csak így leszünk Isten templomaivá, csak így fog szolgálni Istennek ezen kézzel épített, megújított háza Isten nem kézzel épített, élő házának lelkünkben fölemelésére, megújítására. De erre csak ilyen imádság és elmélkedés által juthatunk.

* * *

K. T. Elmondottam, mi teszi az Isten tiszteletére szánt hely jellegét, melynél fogva az méltán „Isten házá“-nak nevezetik; elmondottam, miért kell az Istennek kézzel épített templomát látogatnunk; valamint azt is, hogy főleg azon erős elhatározással kell az Isten házát mennél sűrűbben fölkeresnünk, miszerint ott az imádság és elmélkedés által Istennek élő templomot emeljünk szíveinkben. — Midőn az imádságra szólító idő eléréstével a muezzin térdre borúlva, arczczal Mekka felé fordúlva végzi zsolozsmáját; midőn a harangszó elhangzásakor a kis gyermek, szülői kíséretében a templomba lépve, piczi kezecskéit összetéve, fölfelé emelt tekintettel, dobogó szívvel, rebegő ajakkal mondja el az oltár zsámolya előtt imádságát: nem indul-e meg lelkünk ily látvány szemlélésénél?!

Midőn az ó-szövetségben égi hang üté meg Sámuel fülét; ezen szavakkal: „*Szólj Uram! mert hallja a te szolgád*“ — készségesen, haladéktalanul bocsátá magát Isten rendelkezésére. És mi, kiknek templomaiból folyton hangzik felénk az isteni szózat: „*Jöjjetek hozzám mindnyájan, kik fáradoztok és terhelve vagytok, és én megnyugtatlak benneteket*“¹⁾ — veszteg maradjunk-e ez atyai felhívásra? Midőn egy fejedelem, vagy valamely kiválóbb idegen férfiú érkezik közelünkbe; midőn valamely, a közönségestől elütő eset hívja fel figyelmünket, nemde sietünk arról személyesen tudomást venni: és midőn a királyok királya, maga a megtestesült Istenség kérő, atyai hangon szól hozzánk —, hidegek maradjunk? Oh, „*midőn ma szavát halljátok, ne keményítsétek meg szíveiteket*“ — mondom az Írással. Ne keményítsük meg szíveinket; ne hozzuk fel mentségül, hogy a tanulással, a munkával elfoglaltságunk akadályoz a gyakoribb megjelenésben: hanem gondol-

¹⁾ Máté, 11. 28.

junk arra, kinek tiszteletére ma e kis kápolnát felavattuk. Igen, gondoljunk Kal. sz. Atyánkra, kiről széplelkű életírója Maggio azt jegyzé föl, hogy *„soha sem fogott komoly munkához, mielőtt térdenállva huzamosan az isteni Fölség segítségét ki nem kérte“*; ¹⁾ gondoljunk aquinói sz. Tamásra, ki a legnehezebb tudományos kérdések megoldásához a kereszt tövéből merített erőt, kitartást, bölcseséget. Ne féljetez attól, hogy ez rövidségére fog szolgálni a komoly értelmi munkálkodásnak. Ne féljetez. *„A hit — s az ebből fakadó imádság — nem hátráltatja az értelem működését“*, sőt inkább elősegíti, megerősíti azt; valamint attól se féljetez, hogy az ekkép megerősödött *„értelem világa kioltsa vagy csökkentse a hit erejét; hanem épen ellenkezőleg azt tökéletesíti és erejében gyarapítván, nagyobb dolgokra teszi képessé“* — mondotta csak nemrég XIII. Leo szentséges atyánk. ²⁾ Tekintsünk szűz Máriára és jegyesére, az Isten-ember nagy nevelőire; tekintsünk sz. Joachimra és sz. Annára, a „titkos értelmű rózsa“ ápolóira; tekintsünk Kal. sz. Józsefre, a nagy gyermekbarátra: mindezek, kik szerzetünknek mennyben élő pártfogói, a hozzájuk intézett alázatos könyörgésre ki fogják esdeni nekünk az annyira szükséges isteni segítséget. Tekintsünk kápolnánk felíratára, és: *jöjjünk, imádjuk az Urat*. Imádkozzunk Hozzá, mint az emberiségnek legnagyobb, mert isteni, Nevelőjéhez; imádkozzunk Hozzá, hogy neveljen bennünket isteni szíve szerint való nevelőkké, szerzetesekké; imádkozzunk Hozzá egyházunkért és annak fejéért, hazánkért és annak királyáért; imádkozzunk szerzetünkért és annak kormányáért, különösen annak hazai kormányáért, mely e kápolna megújítása költségének legnagyobb részét fődözte; imádkozzunk az oltáregyletért és annak igazgatójáért, ki kápolnánk fölszereléséhez szintén nem kis mértékben járult; imádkozzunk mindazokért, kik házunkban és azon kívül Isten dicsőségére e művünk kiviteléhez kisebb-nagyobb mértékben akár anyagilag, akár szellemileg segítő kezet nyújtottak; imádkozzunk — mert ezzel Urunknak, Istenünknek valljuk Jézust, és bizton remélhetjük, hogy egykor *Ő is magáéinak fog vallani Atyja előtt, ki mennyekben van*. Úgy legyen.

¹⁾ Commentarius de vita et Gestis Ven. Servi Dei P. Josephi a Matre Dei... Tyrnaviae. 1741. pag. 47.

²⁾ XIII. Leo apostoli körlevele. 1879. aug. 4.

